

SPRAWOZDANIE z delegacji służbowej do Brukseli, Belgia

W dniach 14 – 15 marca 2017 roku wzięłam udział w posiedzeniu Komitetu Stałego ETUCE (European Trade Union Committee for Education) - HERSC (Higher Education and Research Standing Committee) gdzie reprezentowałam Krajową Sekcję Nauki NSZZ "Solidarność".

Nasz kraj był reprezentowany również przez przedstawiciela ZNP - Wiceprzewodniczącego Rady Szkolnictwa Wyższego ZNP (OPZZ) pana Stanisława Różyckiego.

W posiedzeniu HERSC wzięło udział 42 delegatów organizacji związkowych z 26 krajów europejskich (spośród zrzeszonych 45 organizacji z 30 krajów), co stanowi bardzo liczną reprezentację delegatów w przeciwieństwie do ubiegłorocznego wrześniowego spotkania HERSC.

Europa Zachodnia była reprezentowana przez 18 delegatów:

Francja – 6, Niemcy – 2, Portugalia – 2, Irlandia – 2, Belgia – 2, Holandia – 2, Włochy – 1, Wielka Brytania – 1.

Kraje Skandynawskie reprezentowało 9 przedstawicieli:

Norwegia – 3, Finlandia – 3, Szwecja – 2, Dania - 1.

Kraje Europy Centralnej przyjęte do UE w 2004 roku i później reprezentowało 10 delegatów:

Polska – 2, Słowacja – 1, Litwa – 1, Łotwa – 1, Estonia – 1, Cypr – 1, Malta – 1, Rumunia – 1, Chorwacja – 1.

Spoza UE było 5 delegatów:

Albania – 1, Bośnia i Hercegowina – 1, Kosowo – 1, Serbia – 1 i Ukraina – 1.

W posiedzeniu uczestniczyło również 7 osób funkcyjnych z EI / ETUCE oraz zaproszeni goście do tematyki systemów emerytalnych.

W spotkaniu HERSC, spośród reprezentantów związków zawodowych zrzeszających pracowników szkół wyższych i instytutów badawczych w naszym regionie, oprócz 2 delegatów z Polski, uczestniczyli przedstawiciele Słowacji, Litwy, Łotwy i Estonii - nie było tylko reprezentanta Słowenii. Natomiast Czechy, Węgry i Bułgaria nie mają swoich delegatów w HERSC, więc kraje naszego regionu i ich problemy są z tego powodu słabiej reprezentowane.

Spotkanie w Brukseli w dniach 14 i 15 marca było pierwszym posiedzeniem HERSC w rozpoczynającej się kadencji, więc zgodnie z zasadami odbyły się wybory przewodniczącego i jego zastępców.

Rob Copeland reprezentujący związki UCU z Wielkiej Brytanii został wybrany na przewodniczącego HERSC, a jego zastępcami zostali: **Anette Dolan** (z TUI, Irlandia) oraz **Alessandro Arienzo** (z FLC – CGIL, Włochy).

Posiedzenie to, było też pierwszym spotkaniem HERSC po Regionalnej Konferencji ETUCE, która odbyła się w dniach 6 - 8 grudnia 2016 r. w Belgradzie, w Serbii. Konferencja zaowocowała przyjęciem szeregu ważnych rezolucji w dziedzinie szkolnictwa wyższego, nauki i badań.

Na spotkaniu członkowie HERSC dyskutowali o wielu ważnych kwestiach, w tym m. in. :

- wyrazili solidarność ze zwalnianymi z pracy nauczycielami i pracownikami akademickimi w Turcji oraz zażądali od ministrów krajów europejskich podjęcia szerokich działań na rzecz podnoszenia świadomości o prześladowaniach wobec tureckich pracowników nauki i szkolnictwa wyższego, nauczycieli oraz ich rodzin.
- dyskutowali na temat 30-lecia Programu Erasmus, w tym mobilności studentów, wyjazdów studentów na studia i praktyki zawodowe, mobilności nauczycieli akademickich wyjeżdżających na wykłady oraz pracowników uczelni wyjeżdżających na staże szkoleniowe. Przedstawili też propozycje rozszerzenia działań i wzmocnienia Programu ERASMUS w przyszłości w perspektywie do roku 2030.
- podkreślili znaczenie dialogu społecznego oraz znaczenie ważności inwestycji publicznych w szkolnictwo wyższe i badania w Europie.
- wyrazili swoje obawy dotyczące rozwoju Europejskiego Funduszu Emerytalnego ds. Badań Naukowych (RESAVER).
- omawiali wniosek Komisji Europejskiej dotyczący dyrektywy w sprawie prawa autorskiego na jednolitym rynku cyfrowym w świetle digitalizacji i praw własności intelektualnej naukowców i badaczy.
- dowiedzieli się więcej o pracy Europejskiego Rejestru Zapewnienia Jakości (EQAR).

HERSC popiera konieczność dalszego rozwijania inwestycji w szkolnictwo wyższe, promowanie mobilności, wolności naukowej, tworzenie przyjaznego środowiska pracy oraz godziwych warunków wynagradzania dla naukowców.

Przebieg spotkania

Spotkanie rozpoczęło się wystąpieniem **Susan Flocken**, dyrektora ETUCE oraz **Jensa Vraa-Jensena** dotychczasowego przewodniczącego HERSC, następnie przyjęto porządek dzienny, przedyskutowano i zatwierdzono protokół z poprzedniego spotkania, a potem przeprowadzono wybory. Kandydaci przedstawili swój program po czym odbyło się głosowanie. (Wyniki wyborów na poprzedniej stronie).

Następnym punktem było sprawozdanie z Konferencji Sprawozdawczo-Wyborczej ETUCE (grudzień 2016), który przedstawiła **Susan Flocken**. Przekazała informację o nowym sekretariacie, biurze i komitetach, a także o przyjętych dokumentach i rezolucjach, które dotyczyły m.in.: podnoszenia jakości w edukacji, zapobiegania wykluczeniom społecznym - co jest szczególnie ważne w obliczu dużej liczby uchodźców i ich dzieci, rezolucji przeciw postępującej prywatyzacji i komercjalizacji w edukacji, przywrócenia równego dostępu do edukacji, wzmocnienia pozycji i statusu nauczycieli akademickich. Podkreśliła najważniejszy sukces ETUCE, którym było ustanowienie Sectoral Social Dialogue Committee in Education w roku 2010.

Powiedziała też, że tematem, który dominował na grudniowej Konferencji była solidarność z Turcją, gdzie zwolniono w ub. roku ponad 15 tys. nauczycieli i pracowników szkolnictwa wyższego. Osoby te utraciły dochody, prawa do emerytury i jakichkolwiek świadczeń socjalnych, również prawa do korzystania ze służby zdrowia wraz z rodzinami, a także uniemożliwiono im skorzystanie z jakiegokolwiek drogi prawnej. Obecny na sali przedstawiciel Turcji z Cypru powiedział, że

prześladowania trwają nadal a liczba dotychczas zwolnionych nauczycieli i innych pracowników uczelni wynosi już ponad 40 tys. osób. Dyskutowano o możliwościach i formach pomocy.

Szczegóły wystąpienia oraz materiały źródłowe podane są w załączniku pt. „Draft Agenda” (program spotkania) oraz w innych załącznikach oraz materiałach dostępnych przez Internet.

Kolejnym punktem, który zaprezentowała **Agnes Roman**, starszy koordynator ETUCE, było sprawozdanie i dyskusja na temat rozwoju polityki UE oraz inicjatywy: „New Skills Agenda for Europe” and „Schools’ Package” (Agenda nowych umiejętności dla Europy i Pakiet szkolny).

Agnes Roman przedstawiła priorytety prezydencji maltańskiej, które akcentują jedność w różnorodności poprzez ogólnodostępną edukację na wysokim poziomie oraz podkreślają konieczność wspierania nauczycieli akademickich i ich potrzeb.

Omówiła też stanowisko ETUCE w sprawie „Agendy nowych umiejętności” oraz Komunikat Komisji Europejskiej w tej sprawie zalecający wspólne działania na rzecz umocnienia kapitału ludzkiego, zatrudnialności i konkurencyjności, a także Komunikat w sprawie poprawy i modernizacji edukacji.

Ekaterina Efimenko z ETUCE, przedstawiła Raport przygotowany z okazji 30-lecia działania Programu ERASMUS. Program ERASMUS został ustanowiony w roku 1987. Uczestniczyło w nim wówczas 11 krajów, a na studia zagraniczne wyjechało nieco ponad 3 tys. studentów. Polska dołączyła do edycji Programu, który miał nazwę SOCRATES - ERASMUS w roku 1998/99 i rozpoczęła wymianę studentów i nauczycieli akademickich. Następna edycja Programu działającego w latach 2007 -2014 nosiła nazwę LLP (Lifelong Learning Programme) ERASMUS i włączała również wyjazdy studentów na praktyki oraz wyjazdy pracowników uczelni na szkolenia i staże. Do roku 2014 ponad 3.3 mln. studentów z 34 krajów skorzystało z Programu. Kolejna wersja działająca od roku 2014 nosi nazwę ERASMUS +. Raport podaje również, że wśród absolwentów uczelni wyższych, którzy wzięli udział w Programie ERASMUS, wskaźnik bezrobocia jest o 23% niższy, a przygotowanie do potrzeb rynku pracy o 70% lepsze. Z badań wykonanych w 2016 roku wynika jednak, że obecnie zainteresowanie Programem wśród studentów maleje i aż 61% młodych Europejczyków w wieku 16 – 30 lat deklaruje brak zainteresowania mobilnością. Dane te są niepokojące w porównaniu do danych z roku 2011, kiedy było to tylko 37%. Jako główną przyczynę braku zainteresowania Programem studenci podają wzrastające koszty utrzymania i napotykanie trudności z uznaniem osiągnięć w uczelniach macierzystych.

Sprawozdanie z działalności Grupy Roboczej ET2020 ds. Modernizacji Szkolnictwa Wyższego zaprezentowała **Karin Amossa** z SULF – Szwecja, w oparciu o kluczowe przesłanie spotkania "Przekształcanie szkolnictwa wyższego: jak uczymy w erze cyfrowej", które odbyło się na Malcie w styczniu 2017.

Mike Jennings reprezentujący IFUT – Irlandia, przedstawił Raport z projektu INTELEC.

Następnie **Colin Tück**, dyrektor European Quality Assurance Registry (EQAR) (Europejskiego Rejestru Zapewnienia Jakości) zaprezentował działalność organizacji w latach 2015 i 2016 na podstawie sprawozdań rocznych i przedstawił model operacyjny w zakresie zapewnienia jakości dla bazy danych wyników zewnętrznych. Polska również należy do EQAR.

Ekaterina Efimenko z ETUCE i **Nikola Wachter** z EI omówili Dyrektywę UE o prawach autorskich oraz Raport i oświadczenie ETUCE dotyczące zgłaszania praw autorskich.

Paola Cammilli, koordynator ETUCE, przedstawiła temat „Dialog społeczny w Europie w szkolnictwie wyższym i badaniach naukowych”, a także omówiła zasady finansowania szkolnictwa wyższego i badań naukowych oraz osłabienie demokratycznego sposobu zarządzania w szkolnictwie wyższym w wyniku zmian w finansowaniu.

Kolejnym punktem programu była prezentacja **Pauli Ligi z LIZDA – Łotwa**, oraz dyskusja na temat wymiany doświadczeń w zakresie obowiązujących przepisów krajowych dotyczących wynagrodzeń i gwarancji socjalnych dla naukowców, w oparciu o opracowanie ETUCE p.t. "Związki zawodowe zrzeszające nauczycieli akademickich i pracowników edukacji przeciw niepewności zatrudnienia w sektorach nauki i szkolnictwa wyższego"

Prezentacja **Andreasa Dahleny** z Komisji Europejskiej (DG Research) dotyczyła europejskiego funduszu emerytalnego dla naukowców (RESAVER).

Komisja Europejska dąży do rozwiązania systemowego i stworzenia stabilnego oraz działającego na przejrzystych zasadach funduszu emerytalnego dla naukowców, aby zachęcić ich do mobilności i utrzymać najlepszych w Europie, a jednocześnie zapewnić im godziwą emeryturę. Proponuje się dwie opcje oszczędzania. Pierwsza byłaby oparta na stosunkowo mało ryzykownych inwestycjach i mogłaby dotyczyć naukowców będących bliżej emerytury, a druga, bardziej ryzykowna i dynamiczna byłaby oparta na decyzjach oszczędzającego. Planuje się wprowadzić ten fundusz za ok. 10 lat.

W dyskusji wypowiedzieli się głównie przedstawiciele Francji. Byli przeciwni planowanym zmianom, ponieważ ich systemy emerytalne gwarantują wysoką emeryturę, więc mają obawy, aby ktoś ich tego nie pozbawił. Przy okazji tej dyskusji można było zauważyć ogromne różnice w formalnych systemach dotyczących spraw pracowniczych i emerytalnych.

W kolejnym punkcie przedstawiono działania Grupy Konsultacyjnej Procesu Bolońskiego (**Bologna Follow-Up Group - BFUG**) i jej dalsze plany pracy na lata 2015 - 2018. W roku 2015 dyskutowano jak stworzyć lepsze warunki dla wymiany pracowników uczelni a w 2016 głównym tematem była wymiana studentów. **EI/ETUCE** planuje przygotowanie publikacji na następne posiedzenie ministerialne, które odbędzie się w Paryżu w 2018 roku.

Przedstawiciele EI przygotowali krótkie prezentacje z udziału w posiedzeniach BFUG, raporty z grup roboczych i doradczych, a w tym:

- **Jens Vraa-Jensen** przedstawił sprawozdanie z posiedzenia BFUG w ramach Prezydencji Słowacji w dniach 8-9 grudnia 2016 roku

- Raporty z grup roboczych przedstawił:

1. **Rob Copeland**, UCU - Monitorowanie Procesu Bolońskiego

2. **Riku Matilainen**, FUURT i **Karin Amossa**, SULF - Wspieranie realizacji uzgodnionych kluczowych zobowiązań

3. **Andreas Keller**, GEW - Rozwój polityki w odniesieniu do nowych celów **EHEA – European Higher Education Area** – Europejski Obszar Szkolnictwa Wyższego

- Raporty z grup doradczych zaprezentowali:

1. **Mike Jennings**, IFUT - Współpraca międzynarodowa w EHEA

2. **Jens Vraa-Jensen**, DM - Wsparcie dla rozwoju edukacji w Białorusi

3. **Alessandro Arienzo**, FLCGIL – Współpraca między krajami i jej wpływ na przebieg Procesu Bolońskiego

4. **Agnes Roman**, ETUCE – Przegląd stosowania Suplementu do Dyplomu (Europass)

Andreas Keller, GEW - BFUG - omówił wytyczanie nowych celów i wyzwań dla przebiegu Procesu Bolońskiego, działającego od 1999 roku, który jeszcze przedłużono na 2 lata dla dobra rozwoju EHEA.

Louise Hoj-Larsen, EI Programme Officer, przedstawiła sprawozdanie z działalności międzynarodowej EI/ETUCE, a w tym:

- konkluzje z konferencji IFHERC ,
- planowany przegląd Rekomendacji UNESCO

W roku 2017 planowany jest przegląd Rekomendacji UNESCO w sprawie szkolnictwa wyższego, nauki i badań, która obowiązuje od roku 1974. UNESCO pracuje nad stworzeniem Globalnej Konwencji w sprawie rozpoznawalności i uznawalności edukacji na poziomie szkolnictwa wyższego.

- prace i projekty **OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development** - dotyczące rozwoju szkolnictwa wyższego, a w tym porównanie systemów szkolnictwa wyższego oraz ich znaczenie i wpływ na rynki pracy.

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju powstała w 1960 roku, a obecnie zrzesza 35 członków. Polska jest członkiem OECD od 1996 roku.

- rozwój handlu, projekty EFFECT i EQUIP

Linki do dokumentów:

https://www.ei-ie.org/pl/events/event_details/70

<http://download.ei-ie.org/Docs/WebDepot/2016IFHERConferenceConclusions.pdf>

W sprawach różnych poruszono tegoroczne obchody **Światowego Dnia Ziemi** w dniu 22 kwietnia, gdyż przy tej okazji w wielu miastach europejskich planuje się zorganizowanie marszów promujących wagę pracy naukowców i badaczy. Wydarzenia te mają odbywać się pod hasłami „Science not Silence” czy „Scientists for Society” i można znaleźć je w Internecie pod adresem #marchforscience

Pomimo iż spotkanie było prowadzone bardzo sprawnie pod względem organizacyjnym, jednak przedstawiana problematyka była tak szeroka i różnorodna, a prezentacje i dokumenty źródłowe tak liczne i obszernie, że w zasadzie punkty programu omawiano bardzo krótko i nie pozostawało już czasu na głębsze dyskusje. Chociaż dominował pośpiech, a pierwszego dnia nie omówiono dwóch punktów programu - co starano się nadrobić w dniu następnym, to jednak udało się w efekcie zrealizować wszystkie punkty obrad.

Następne spotkanie HERSC jest planowane na 11-12 września 2017 (poniedziałek, wtorek), prawdopodobnie w Brukseli. Termin spotkał się z niezadowoleniem wielu delegatów, ze względu na konieczność podróży w niedzielę.

Integralnym elementem sprawozdania są materiały w załączeniu. Szczegóły wystąpień i materiały źródłowe znajdują się w załącznikach i materiałach dostępnych przez Internet pod adresami podanymi w programie spotkania „**Draft Agenda**”

Opracowała: **Aniela Białowolska – Tejchman**